

4) Ochrana přírody a krajiny

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- vyhláška č. 468/2004 Sb., o autorizovaných osobách podle zákona o ochraně přírody a krajiny
- vyhláška č. 667/2004 Sb., kterou se stanoví obsah a rozsah dokumentace jeskyní
- vyhláška č. 166/2005 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s vytvářením soustavy NATURA 2000
- vyhláška č. 432/2005 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením zemědělského hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku
- vyhláška č. 152/2006 Sb., o odchylném postupu při ochraně ptáků a výjimce ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných druhů ptáků pro jejich značení
- vyhláška č. 294/2006 Sb., o odchylném postupu pro usmrcování špačka obecného
- vyhláška č. 335/2006 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením lesního hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku
- vyhláška č. 316/2009 Sb., o držení živočichů dočasně nebo trvale neschopných přežít ve volné přírodě a o péči o tyto živočichy v záchranných stanicích (vyhláška o handicapovaných živočišcích) § 5 odst. 10
- vyhláška č. 45/2018 Sb., o plánech péče, zásadách péče a podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území
- nařízení vlády č. 51/2005 Sb., kterým se stanoví druhy a počet ptáků, pro které se vymezují ptačí oblasti
- směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/147/ES, o ochraně volně žijících ptáků
- směrnice Rady č. 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

.....

-Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy)

+

- nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi

-Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Orgány ochrany přírody (§ 75 a násl.)

- a) obecní úřady,
- b) pověřené obecní úřady,
- c) obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- d) krajské úřady,
- e) Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky,

- f) správy národních parků,
- g) Česká inspekce životního prostředí,
- h) Ministerstvo životního prostředí,
- i) újezdní úřady, Ministerstvo obrany
- j) stráž přírody (§ 81) (zřizuje KrÚ, AOPK).

§ 1 - Účelem zákona je za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a vytvořit v souladu s právem Evropských společenství v České republice soustavu Natura 2000. Přitom je nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry.

→

- přispívání k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji při výkonu ohled na hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry

§ 58

- ochrana přírody a krajiny je veřejným zájmem
- každý je povinen při užívání přírody a krajiny strpět omezení vyplývající ze ZOPK

→ vymezená péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny (§ 2)→

OPK

- 1) Ochrana území
- 2) Ochrana živé přírody - rostliny a živočichové
- 3) Ochrana neživé přírody – jeskyně, paleontologické nálezy, krasové jevy

a

- 1) Obecná ochrana
- 2) Zvláštní ochrana

Základní pojmy - § 3

- biotop je soubor veškerých neživých a živých činitelů, které ve vzájemném působení vytvářejí životní prostředí určitého jedince, druhu, populace, společenstva. Biotop je takové místní prostředí, které splňuje nároky charakteristické pro druhy rostlin a živočichů,

- přírodní stanoviště je přírodní nebo polopřírodní suchozemská nebo vodní plocha, která je vymezena na základě geografických charakteristik a charakteristik živé a neživé přírody,
- ekosystém je funkční soustava živých a neživých složek životního prostředí, jež jsou navzájem spojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním informací a které se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostoru a čase,
- územní systém ekologické stability krajiny (dále jen "systém ekologické stability") je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Rozlišuje se místní, regionální a nadregionální systém ekologické stability,
- zvláště chráněná část přírody je velmi významná nebo jedinečná část živé či neživé přírody; může jí být část krajiny, geologický útvar, strom, živočich, rostlina a nerost, vyhlášený ke zvláštní ochraně státním orgánem podle části třetí nebo páté tohoto zákona,
- krajina je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky,

další.....

Obecná ochrana

Územní - § 4

1) Ochrana systému ekologické stability (§ 3 odst. 1 písm. a) – def., § 4 odst. 1, § 59)

-
- = vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Rozlišuje se místní, regionální a nadregionální systém ekologické stability,
- Ochrana je povinností všech vlastníků a uživatelů pozemků tvořících jeho základ; jeho vytváření je veřejným zájmem, na kterém se podílejí vlastníci pozemků, obce i stát.
Podrobnosti vymezení a hodnocení systému ekologické stability a podrobnosti plánů, projektů a opatření v procesu jeho vytváření stanovuje vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny
- Plány a projekty ÚSES jsou podkladem pro územní plánování, LHP, vodohospodářské
- plány, pozemkové úpravy...
- Portál ÚSES www.uses.cz
- § 59 – zajištění pozemků k tvorbě systému ekologické stability

2) významné krajinné prvky (§ 3 odst. 1 písm. b) – def., § 4, § 6)

- ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability.

= lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy, jiné části krajiny, které rozhodnutím zaregistruje orgán ochrany přírody jako významný krajinný prvek, zejména mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy, cenné plochy porostů sídelních útvarů včetně historických zahrad a parků

- jsou chráněny před poškozováním a ničením.

- k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce (umístování staveb, pozemkové úpravy, změny kultur pozemků, odvodňování pozemků, úpravy vodních toků a nádrží a těžba nerostů), je třeba závazné stanovisko orgánu ochrany přírody nebo rozhodnutí, podle toho, co následuje

X

Ekologicky významný prvek (§ 3a a § 3aa zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, → § 5 nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle uživatelských vztahů

3) Krajinný ráz (§ 12)

- přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti,
- je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu
- k umístování a povolování staveb, jakož i jiných činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody
- neposuzuje se v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody

Přírodní park (§ 12 odst. 3)

- zřizuje se k ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí tohoto zákona (zvláště chráněná území), může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným právním předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území - nařízení kraje (např. nařízení JMK č. 3/2013 o zřízení Přírodního parku Niva Dyje a o omezení využití jeho území)

Přechodně chráněné plochy (§ 13)

- Území s dočasným nebo nepředvídaným výskytem významných rostlinných nebo živočišných druhů, nerostů nebo paleontologických nálezů nebo vědeckých, studijních či informačních důvodů
- orgán ochrany přírody vyhlašuje svým rozhodnutím na předem stanovenou dobu

Obecná ochrana

Rostliny a živočichové § 5 a násl.

- Chráněny druhy jako celek
- všechny druhy planě rostoucích rostlin („rostlina“) a volně žijících živočichů („živočich“) jsou chráněny před zničením, poškozováním, sběrem či odchytům, který vede nebo by mohl vést k ohrožení těchto druhů na bytí nebo k jejich degeneraci, k

narušení rozmnožovacích schopností druhů, zániku populace druhů nebo zničení ekosystému, jehož jsou součástí. Při porušení těchto podmínek je orgán ochrany přírody oprávněn rušivou činností omezit stanovením závazných podmínek.

- při provádění zemědělských, lesnických a stavebních prací, při vodohospodářských úpravách, v dopravě a energetice postupovat tak, aby nedocházelo k nadměrnému úhynu rostlin a zraňování nebo úhynu živočichů nebo ničení jejich biotopů, kterému lze zabránit technicky i ekonomicky dostupnými prostředky
- záměrné rozšíření geograficky nepůvodního druhu rostliny či živočicha nebo kříženců rostlin nebo živočichů do krajiny je možné jen s povolením orgánu ochrany přírody
- Vývoz a dovoz ohrožených rostlin a živočichů chráněných mezinárodními úmluvami, kterými je Česká republika vázána, povoluje orgán ochrany přírody
- Každý, kdo se ujal živočicha neschopného v důsledku zranění, nemoci nebo jiných okolností dočasně nebo trvale přežít ve volné přírodě, zajistí jeho nezbytné ošetření, nebo ho za tímto účelem předá provozovateli záchranné stanice.

Volně žijící ptáci (§ 5a a násl.)

- Transpozice směrnice Rady č. 2009/147/ES, o ochraně volně žijících ptáků
- Zákaz: úmyslné usmrcování nebo odchyt jakýmkoliv způsobem, držení, úmyslné poškozování nebo ničení jejich hnízd a vajec nebo odstraňování hnízd, sběr jejich vajec ve volné přírodě a jejich držení, a to i prázdných, úmyslné významné vyrušování, zejména během rozmnožování a odchovu mláďat, pokud by šlo o vyrušování, prodej, přeprava za účelem prodeje, držení a chov za účelem prodeje a nabízení za účelem prodeje živých nebo mrtvých ptáků a jakýchkoliv snadno rozpoznatelných částí ptáků nebo výrobků z ptáků

+ § 5b odchylný postup- neexistuje-li jiné uspokojivé řešení, rozhodnutím stanovit postup odchylný od postupu uvedeného v § 5a odst. 1 a 2, je-li to potřebné v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti, v zájmu bezpečnosti leteckého provozu, při prevenci závažných škod na úrodě, domácích zvířatech, lesích, rybářství a vodním hospodářství nebo za účelem ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

§ 5b odst. 4 → odchylný postup pro blíže neurčený počet osob - vyhláška č. 294/2006 Sb., o odchylném postupu pro usmrcování špačka obecného (úmyslně usmrtit špačka obecného, a to pouze loveckou zbraní brokovou, popř. kombinovanou, při využití maximálně dvou hromadných střel s broky do velikosti 2,5 mm včetně. Střílet lze pouze do okraje hejna čítajícího odhadem minimálně 1000 špačků obecných v dohledu osoby uplatňující odchylný postup. Odchylný postup lze uplatňovat opakovaně v případě návratu hejna do dohledu střelce. Lze uplatňovat od 15. srpna do 31. října kalendářního roku, pouze ve vymezeném denním období začínajícím po východu slunce a končícím hodinu před západem slunce. Lze uplatňovat na druhu pozemku vinice³) (dále jen "vinice") a v pásmu o šířce 50 metrů kolem vinice, a to na území vinařské oblasti Morava⁴) s výjimkou pozemků nacházejících se na území Národního parku Podyjí.)

- § 5a odst. 4 – výjimky chov lov prodej – seznam příl. 4 a 5 vyhlášky č. 166/2005 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s vytvářením soustavy NATURA 2000

Dřeviny (§ 7 a násl.)

- dřevina rostoucí mimo les (dále jen "dřevina") je strom či keř rostoucí jednotlivě i ve skupinách ve volné krajině i v sídelních útvarech na pozemcích mimo lesní půdní fond, (§ 3 odst. 1 písm. i), i dřeviny suché, na domech i náletové
- péče o dřeviny je povinností vlastníka (§ 7 odst. 2), zanedbaná péče = poškození
- Dřeviny jsou chráněny před poškozováním a ničením, pokud se na ně nevztahuje ochrana přísnější (§ 46 a 48) nebo ochrana podle zvláštních předpisů.
Ke kácení dřevin je nezbytné povolení orgánu ochrany přírody. Orgán ochrany přírody může ve svém rozhodnutí o povolení kácení dřevin uložit žadateli přiměřenou náhradní výsadbu ke kompenzaci ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin

Výjimky:

- kácení dřevin z důvodů pěstebních, to je za účelem obnovy porostů nebo při provádění výchovné probírky porostů, při údržbě břehových porostů prováděné při správě vodních toků, k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy prováděném při provozování těchto soustav k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení pro rozvod tepelné energie prováděném při provozování těchto zařízení, k odstraňování dřevin za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze a z důvodů zdravotních, není-li v tomto zákoně stanoveno jinak. Kácení z těchto důvodů musí být oznámeno písemně nejméně 15 dnů předem orgánu ochrany přírody, který je může pozastavit, omezit nebo zakázat, pokud odporuje požadavkům na ochranu dřevin.
  - kácení dřevin se stanovenou velikostí, popřípadě jinou charakteristikou (vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení) nejsou součástí významného krajinného prvku [§ 3 odst. 1 písm. b) zákona] nebo stromořadí:
    - pro dřeviny o obvodu kmene do 80 cm měřeného ve výšce 130 cm nad zemí,
    - pro zapojené porosty dřevin, pokud celková plocha kácených zapojených porostů dřevin nepřesahuje 40 m²,
    - pro dřeviny pěstované na pozemcích vedených v katastru nemovitostí ve způsobu využití jako plantáž dřevin³),
    - pro ovocné dřeviny rostoucí na pozemcích v zastavěném území evidovaných v katastru nemovitostí jako druh pozemku zahrada, zastavěná plocha a nádvoří nebo ostatní plocha se způsobem využití pozemku zeleň.
- je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu

oz

§ 1017 [Komentář WK] [Srovnávací komentář] [Průvodce]

(1) Má-li pro to vlastník pozemku rozumný důvod, může požadovat, aby se soused zdržel sázení stromů v těsné blízkosti společné hranice pozemků, a vysadil-li je nebo nechal-li je vzrůst, aby je odstranil. Nestanoví-li jiný právní předpis nebo neplyne-li z místních zvyklostí něco jiného, platí pro stromy dorůstající obvykle výšky přesahující 3 m jako přípustná vzdálenost od společné hranice pozemků 3 m a pro ostatní stromy 1,5 m.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nepoužije, je-li na sousedním pozemku les nebo sad, tvoří-li stromy rozhradu nebo jedná-li se o strom zvlášť chráněný podle jiného právního předpisu.

Neživá příroda

Jeskyně (§ 10)

- Jeskyně a přírodní jevy na povrchu (například krasové závrtky, škrapy, ponory a vývěry krasových vod), které s jeskyněmi souvisejí je zakázáno ničit, poškozovat nebo upravovat jeskyně nebo jinak měnit jejich dochovaný stav je zakázáno. Lze udělit výjimku
- Pro průzkum nebo výzkum jeskyně je třeba povolení orgánu ochrany přírody.
- Zjištění jeskyně při dobývání nerostných surovin nebo při provádění geologických prací je osoba oprávněná k dobývání nebo osoba provádějící geologické práce povinna bezodkladně oznámit orgánu ochrany přírody, po nezbytně nutnou dobu, pokud nebude ohrožena bezpečnost a ochrana zdraví při práci, zastavit dobývací činnosti, které by mohly poškodit zjištěnou jeskyni, a na své náklady zajistit dokumentaci jeskyně. Dokumentaci předá orgánu ochrany přírody - vyhláška č. 667/2004 Sb., kterou se stanoví obsah a rozsah dokumentace jeskyní
- Jeskyně není součástí pozemku, předkupní právo státu (§ 61)

Paleontologické nálezy (§ 11)

- Kdo učiní paleontologický nález, který sám rozpozná, je povinen zajistit jeho ochranu před zničením, poškozením nebo odcizením a opatřit jej údaji o nálezových okolnostech, zejména místě nálezu.
- Vlastník pozemku, na němž byl paleontologický nález učiněn, nebo ten, kdo vykonává činnosti, při nichž k nálezu došlo, je povinen umožnit provedení záchranného paleontologického výzkumu a po dobu jeho konání, nejdéle však po dobu osmi dnů od ohlášení nálezu, nedohodnou-li se strany jinak, zdržet se na místě nálezu činnosti, která by mohla vést k jeho zničení nebo poškození. Po ukončení záchranného paleontologického výzkumu musí být osobám pověřeným orgánem ochrany přírody umožněno provádět odborný paleontologický dohled nad dalšími pracemi.
- Vývoz paleontologických nálezů je povolen jen se souhlasem orgánu ochrany přírody.

Územní ochrana – zvláštní (část třetí)

Zvláště chráněná území:

- Národní parky
- Chráněné krajinné oblasti
- Národní přírodní rezervace
- Přírodní rezervace
- Národní přírodní památky
- Přírodní památky
- -----
- Soustava NATURA 2000

---

12)

1) Národní park (§ 15 a násl.)

= Rozsáhlá území, jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam

- Krkonoše, Šumava, České Švýcarsko, Podyjí

- Vyhláší se zákonem - ZOPK
- *Ochrana:*
- Základní ochranné podmínky (§ 16) – zakázané činnosti – téměř všechno
+ bližší ochranné podmínky jednotlivých NP (§ 16a - § 16d)

+ klidová území (§ 17 - území s omezeným pohybem osob z důvodu umožnění nerušeného vývoje ekosystémů nebo jejich složek, které jsou citlivé na nadměrný pohyb osob a zranitelné vlivem rušivých vlivů s ním spojených)

+ 4 zóny ochrany: přírodní, přírodě blízká, soustředěné péče o přírodu, kulturní

(1) V zóně přírodní lze provádět pouze zásahy, které nejsou v rozporu s cílem ochrany této zóny. Výjimečně lze provádět i jiná opatření, je-li to nezbytné z důvodu ochrany životů a zdraví osob, ochrany majetku nebo ochrany přírody, a to:

- a) zásahy proti šíření geograficky nepůvodních druhů organismů,
- b) hašení požárů a provádění preventivních opatření proti vzniku lesních požárů podle zákona o požární ochraně; preventivní opatření lze provádět po předchozím projednání s orgánem ochrany přírody a při zohlednění cílů ochrany národního parku,
- c) odstraňování nepotřebných staveb,

d) regulace početních stavů spárkaté zvěře,

e) opatření k zajištění bezpečnosti návštěvníků na turistických trasách,

f) údržba základní cestní sítě stanovené zásadami péče o národní park,

g) zásahy za účelem ochrany populací zvláště chráněných druhů rostlin nebo živočichů,

h) monitoring nebo výzkum, který nemění přírodní prostředí,

i) údržba vyznačených turistických nebo cyklistických tras, nebo

j) jednorázová obnova nebo zlepšení přirozeného vodního režimu.

(2) V zóně přírodě blízké lze provádět pouze zásahy, které nejsou v rozporu s cílem ochrany této zóny, s výjimkou opatření uvedených v odstavci 1, opatření k podpoře přirozené ekologické stability anebo přirozené biologické rozmanitosti ekosystémů, revitalizačních opatření a opatření na ochranu lesa.

(3) V zóně soustředěné péče o přírodu lze provádět pouze zásahy, které nejsou v rozporu s cílem ochrany této zóny, s výjimkou opatření uvedených v odstavcích 1 a 2, opatření na obnovu nebo zachování ekologické stability a biologické rozmanitosti ekosystémů a opatření na obnovu nebo zachování biotopů a populací vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.

(4) V zóně kulturní krajiny lze provádět pouze opatření nebo zásahy, které neohrožují předmět ochrany národního parku a naplňování cílů ochrany národního parku.

- návštěvní řád (= OOP) stanovuje podmínky omezení vstupu, vjezdu, volného pohybu osob mimo zastavěné území a výčet turistických a rekreačních činností, které jsou zakázány, obsahuje ustanovení o výchovném a osvětovém využívání národního parku

Lesy:

- lesy v národním parku nejsou lesy hospodářskými
- Při provádění péče o lesy zařazené do zóny přírodní a do zóny přírodě blízké se nepoužijí ustanovení jiného právního předpisu o povinnosti obnovovat a vychovávat lesní porosty, o lhůtách k zalesnění holin a o lhůtách k zajištění lesních porostů na lesních pozemcích, o povinném provádění meliorací a hrazení bystřin v lesích ani ustanovení o povinném přednostním provádění nahodilé těžby. Při provádění péče o

lesy zařazené do zóny přírodní a do zóny přírodě blízké se dále nepoužijí ustanovení jiného právního předpisu o povinném provádění opatření⁵³) na předcházení nebo zabránění působení škodlivých činitelů a na odstranění nebo zmírnění jejich následků, s výjimkou preventivních opatření proti vzniku lesních požárů. Lesy zařazené do zóny přírodní se nezahrnují do výpočtu závazných ustanovení lesních hospodářských plánů podle jiného právního předpisu, rovněž se v nich neumísťují těžby a nenavrhují výchovná a pěstební opatření v lesních hospodářských plánech. V lesích zařazených do zóny přírodě blízké se závazné ustanovení lesního hospodářského plánu maximální celková výše těžeb stanoví jako součet těžeb umístěných v jednotlivých lesních porostech.

-
- Pozemky ve vlastnictví státu nelze zcizit
- Státní správu vykonává – Správa národního parku

2) Chráněná krajinná oblast (§ 25 a násl.)

- rozsáhlé území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení
- území ČR – 25, JMK – Moravský kras, Pálava, Bílé Karpaty
- Vyhláší se nařízením vlády
- hospodářské využívání těchto území se provádí podle zón odstupňované ochrany (3 – 4) tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území.
- Rekreační využití je přípustné, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty chráněných krajinných oblastí
- Zákazy § 26 mírnější než NP
- Státní správu vykonává Agentura ochrany přírody a krajiny
- § 61 – předkupní právo státu

Maloplošná chráněná území – mohou být zřízena i v rámci velkoplošných chráněných území

3) Národní přírodní rezervace (§ 28)

- Menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku
- Území ČR 112, JMK – Býčí skála, Cachnov – soutok, Čertoryje, Děvín-Kotel-Soutěska, Habrůvecká bučina, Hádecká planinka, Jazevčí, Krumlovsko-rokytenské slepence, Křivé jezero, Lednické rybníky, Porážky, Pouzdřanská step – Kolby, Ranšpurk, Slanisko u Nesytu, Tabulová, Růžový vrch a Kočičí kámen, Větrníky, Vývěry Punkvy, Zahrady pod Hájem
- Vyhláší se vyhláškou (MŽP)
- Zákazy § 29 přísnější než CHKO
- Využívání národní přírodní rezervace je možné jen v případě, že se jím uchová či zlepší dosavadní stav přírodního prostředí.

- Lesy, lesní půdní fond, vodní toky, vodní plochy a nezastavěné pozemky na území národních přírodních rezervací, které jsou ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona ve státním vlastnictví, nelze zcizit
- Státní správu vykonává Agentura ochrany přírody a krajiny
- § 61 předkupní právo státu

4) Národní přírodní památka (§ 35)

- Přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk
- Na území ČR 106, JMK – jeskyně Pekárna....
- Vyhláší se vyhláškou (MŽP)
- Zákaz: Změny či poškozování národních přírodních památek či jejich hospodářské využívání, pokud by tím hrozilo jejich poškození, je zakázáno + další zákazy ve zřizovacím předpisu
- Lesy, lesní půdní fond, vodní toky, vodní plochy a nezastavěné pozemky na území národních přírodních památek, které jsou ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona ve státním vlastnictví, nelze zcizit
- Státní správu vykonává Agentura ochrany přírody a krajiny
- § 61 předkupní právo státu

5) Přírodní rezervace (§ 33)

- menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast
- území ČR 785, JMK – Františkův rybník, Babí lom, Mniší hora....
- zřizuje nařízením kraj
- zákazy § 34 - mírnější ochrana než NPR + bližší ochranné podmínky
- státní správu vykonává krajský úřad

6) Přírodní památka (§ 36)

- Přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk
- Zákaz: změna nebo poškozování přírodní památky nebo její hospodářské využívání vedoucí k jejímu poškození jsou zakázány+ další zákazy ve zřizovacím předpisu
- Na území ČR 1198, JMK Medlánecké kopce....
- Zřizuje nařízením kraj
- Státní správu vykonává krajský úřad

Výjimky ze zákazů (§ 43)

- rozhodnutím/OOP v případě, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody anebo tehdy, pokud povolená činnost významně neovlivní zachování stavu předmětu ochrany zvláště chráněného území.

Ochranné pásmo x CHKO

- 50 m, nevyhlásí-li orgán ochrany přírody jiné nebo žádné
- Ke stavební činnosti, terénním a vodohospodářským úpravám, k použití chemických prostředků a změnám kultury pozemku v ochranném pásmu je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody.

Péče o ZCHÚ (§ 38 a násl.)

- plány péče (krom NP) a zásady péče o národní parky - odborný a koncepční dokument, návrhy opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany v ZCHÚ a na zabezpečení ZCHÚ před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu; podklad pro plánovací dokumenty a pro rozhodování orgánů ochrany přírody
- Pro fyzické ani právnické osoby není závazný.

NATURA 2000 (§ 45a a násl.)

- celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany, která umožňuje zachovat typy evropských stanovišť¹ a stanoviště evropsky významných druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit. (§ 3) →
→ **soustava chráněných území**, které vytvářejí na svém území podle jednotných principů všechny státy Evropské unie.
- Cílem je zabezpečit ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejcennější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určitou oblast (endemické).
- Vychází ze
  - 1) směrnice 2009/147/ES, o ochraně volně žijících ptáků („**směrnice o ptácích**“)
  - 2) směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („**směrnice o stanovištích**“)

1) Evropsky významné lokality

Proces:

Evropsky významná lokalita je zařazena nařízením vlády ČR do tzv. národního seznamu. Po schválení Evropskou Komisí je zapsána do tzv. evropského seznamu. Evropsky významné lokality zařazené do evropského seznamu vyhlásí ve lhůtě 90 dnů od účinnosti příslušného rozhodnutí Komise vláda nařízením (§ 45c), →

EVL definována těmito způsoby:

- lokalita v národním seznamu – nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit
- lokalita v evropském seznamu- nařízení vlády č. 66/2009 Sb., o evropsky významných lokalitách, které byly zařazeny do evropského seznamu, nařízení vlády č. 81/2008 Sb., o evropsky významných lokalitách, které byly zařazeny do evropského seznamu nařízení vlády č. 208/2012 Sb., o vyhlášení evropsky významných lokalit zařazených do evropského seznamu)
- sporná lokalita = lokalita splňující podmínky pro zařazení do národního seznamu, ale nebyla tam zařazena, a vyskytuje se na ní prioritní typ přírodního stanoviště nebo prioritní druh, a o jejímž zařazení do evropského seznamu se s Evropskou komisí

jedná, a to až do doby, kdy se o zařazení nebo nezařazení lokality dohodne Česká republika s Komisí nebo do rozhodnutí Rady Evropské unie

Ochrana EVL:

- Základní - § 45c odst. 2- Evropsky významné lokality vyhlášené podle odstavce 1 jsou chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nedošlo k závažnému nebo nevratnému poškození nebo ke zničení evropských stanovišť anebo stanovišť evropsky významných druhů vyžadujících územní ochranu tvořících jejich předmět ochrany a aby nebyla narušena jejich celistvost. K zásahům, které by mohly vést k takovým nežádoucím důsledkům, si musí ten, kdo tyto zásahy zamýšlí, předem opatřit souhlas orgánu ochrany přírody
- V kategorii zvláště chráněného území – nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit (přílohy 1-1076)
- Smluvní ochrana - na základě písemné smlouvy uzavřené mezi vlastníkem dotčeného pozemku a příslušným orgánem ochrany přírody. Takto zřízená ochrana je na základě smlouvy vázána k pozemku formou věcného břemene, o jehož zápis do katastru nemovitostí požádá příslušný orgán ochrany přírody.

2) Ptačí oblasti (§ 45e)

- území nejvhodnější pro ochranu z hlediska výskytu, stavu a početnosti populací druhů ptáků dle nařízení vlády č. 51/2005 Sb., kterým se stanoví druhy a počet ptáků, pro které se vymezují ptačí oblasti → jednotlivá nařízení vlády stanovující konkrétní oblasti + bližší podmínky ochrany

Např. nařízení vlády č. 682/2004 Sb., kterým se vymezuje Ptačí oblast Pálava

Provádění činností v lokalitách NATURA 2000 (§ 45g a násl.)

- Povolení, souhlas, kladné stanovisko nebo výjimku ze zákazu podle tohoto zákona pro evropsky významnou lokalitu nebo ptačí oblast může udělit orgán ochrany přírody pouze v případě, že bude vyloučeno závažné nebo nevratné poškozování přírodních stanovišť a biotopů druhů, k jejichž ochraně je evropsky významná lokalita nebo ptačí oblast určena, ani nedojde k soustavnému nebo dlouhodobému vyrušování druhů, k jejichž ochraně jsou tato území určena,
- Stanovisko podle § 45i – nevyločení významného vlivu →
- Koncepce nebo záměr, které mohou samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit předmět ochrany nebo celistvost území NATURA podléhá hodnocení jeho důsledků na toto území podle EIA nebo § 45i → Nelze-li vyloučit negativní vliv koncepce nebo záměru na takové území, musí předkladatel zpracovat varianty řešení, jejichž cílem je negativní vliv na území vyloučit nebo v případě, že vyloučení není možné, alespoň zmírnit. → neexistuje-li variantní řešení bez negativního vlivu, lze schválit jen variantu s nejmenším možným negativním vlivem, a to pouze z naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu a až po uložení a zajištění kompenzačních opatření nezbytných pro zajištění celkové soudržnosti soustavy NATURA

Ochrana rostlin a živočichů (část pátá)

Památné stromy (§ 46 a násl.)

- Mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí lze vyhlásit za památné stromy
- Vyhláší se rozhodnutím pověřeného obecního úřadu
- zákaz poškozovat, ničit a rušit v přirozeném vývoji; jejich ošetřování je prováděno se souhlasem orgánu ochrany přírody a krajiny
- ze zákazů lze udělit výjimku (§ 56)
- ochranné pásmo 10x průměr ve výšce 130 cm

Zvláště chráněné rostliny a živočichové (§ 48 a násl.)

- = druhy rostlin, které jsou ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi zajímavé
- chráněn každý jedinec ve všech částech i vývojových stádiích

Členění dle stupně ohrožení:

- kriticky ohrožené
- silně ohrožené
- ohrožené

- kdo drží, chová, pěstuje, dopravuje, prodává, vyměňuje, nabízí za účelem prodeje nebo výměny nebo zpracovává zvláště chráněnou rostlinu, zvláště chráněného živočicha nebo rostlinu a živočicha chráněného podle mezinárodních úmluv nebo podle zvláštního právního předpisu 4a) o dovozu a vývozu ohrožených druhů, je povinen na vyzvu orgánu ochrany přírody prokázat jejich zákonný původ
- Vypouštět zvláště chráněné živočichy odchované v lidské péči do přírody a vysévat či vysazovat uměle vypěstované zvláště chráněné rostliny mimo kultury a zastavěná území obcí lze pouze se souhlasem orgánu ochrany přírody
- Ze zákazů lze udělit výjimku (§ 56)-převažuje-li jiný veřejný zájem nad zájmem ochrany přírody nebo zájem ochrany přírody
- Vývoz – z.č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy
- rostliny jsou chráněny ve všech svých podzemních a nadzemních částech a všech vývojových stádiích; chráněn je rovněž jejich biotop.
Je zakázáno tyto rostliny sbírat, trhat, vykopávat, poškozovat, ničit nebo jinak rušit ve vývoji. Je též zakázáno je držet, pěstovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat nebo nabízet za účelem prodeje nebo výměny
- Seznam zvláště chráněných druhů rostlin – příloha č. II vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- živočichové jsou chráněni ve všech svých vývojových stádiích. Chráněna jsou jimi užívaná přirozená i umělá sídla a jejich biotop. Vybrané živočichy, kteří jsou chráněni i uhynulí, stanoví Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.
zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrčovovat, sbírat, ničit, poškozovat či přemísťovat jejich vývojová stádia nebo jimi užívaná sídla držet, chovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat, nabízet za účelem prodeje nebo výměny.
- Seznam zvláště chráněných druhů živočichů – příloha č. III vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zvláštní ochrana nerostů (§ 51)

= druhy nerostů, které jsou vzácné nebo vědecky či kulturně hodnotné, lze vyhlásit za zvláště chráněné.

- není dovoleno na místě jejich přirozeného výskytu poškozovat či sbírat bez povolení orgánu ochrany přírody
- seznam (vyhláška MŽP) nebyl dosud vydán
- vývoz zakázán

Přístup do krajiny (§ 63)

- Veřejně přístupné účelové komunikace stezky a pěšiny
mimo zastavěné území není dovoleno zřizovat nebo rušit bez souhlasu příslušného orgánu ochrany přírody.
Obce vedou přehled o veřejně přístupných účelových komunikacích, stezkách a pěšinách v obvodu své územní působnosti.

Volný průchod krajinou

- Každý má právo na volný průchod přes pozemky ve vlastnictví či nájmu státu, obce nebo jiné právnické osoby, pokud tím nezpůsobí škodu na majetku či zdraví jiné osoby a nezasahuje-li do práv na ochranu osobnosti či sousedských práv. Je přitom povinen respektovat jiné oprávněné zájmy vlastníka či nájemce pozemku a obecně závazné právní předpisy.
- Nevztahuje se na zastavěné či stavební pozemky, dvory, zahrady, sady, vinice, chmelnice a pozemky určené k faremním chovům zvířat. Orná půda, louky a pastviny jsou z oprávnění vyloučeny v době, kdy může dojít k poškození porostů či půdy nebo při pastvě dobytka. Zvláštní předpisy nebo tento zákon mohou oprávnění podle odstavce 2 omezit nebo upravit odchylně (např. lesní zákon)
- Při oplocování či ohrazování pozemků, které nejsou vyloučeny z práva volného průchodu, musí vlastník či nájemce zajistit technickými nebo jinými opatřeními možnost jejich volného průchodu na vhodném místě pozemku.

Omezení vstupu z důvodu ochrany přírody (§ 64)

- Hrozí-li poškozování území v národních parcích, národních přírodních rezervacích, národních přírodních památkách a v první zóně chráněných krajinných oblastí nebo poškozování jeskyně, zejména nadměrnou návštěvností, může orgán ochrany přírody po projednání s dotčenými obcemi omezit nebo zakázat přístup veřejnosti do těchto území nebo jejich částí.

Účast občanů (§ 70)

- Občanské sdružení - spolek nebo jeho organizační jednotka (pobočný spolek), jehož hlavním posláním podle stanov je ochrana přírody a krajiny, je oprávněno, pokud má právní subjektivitu (osobnost), požadovat u příslušných orgánů státní správy, aby bylo předem informováno o všech zamýšlených zásazích a zahajovaných správních řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny chráněné podle tohoto zákona, s výjimkou řízení navazujících na posuzování vlivů na životní prostředí.
- Tato žádost je platná jeden rok ode dne jejího podání, lze ji podávat opakovaně. Musí být věcně a místně specifikována.
- Občanské sdružení je oprávněno za výše uvedených podmínek účastnit se správního řízení, pokud oznámí svou účast písemně do osmi dnů ode dne, kdy mu bylo příslušným správním orgánem zahájení řízení oznámeno; v tomto případě má postavení účastníka řízení.

Odovědnost na úseku OPK (§ 86 a násl.)

Odstranění následků neoprávněných zásahů (§ 86)

- kdo poškodí, zničí nebo nedovoleně změní části přírody a krajiny chráněné podle tohoto zákona, je povinen navrátit ji do původního stavu, pokud je to možné a účelné. O možnosti a podmínkách uvedení do původního stavu rozhoduje orgán ochrany přírody.
- Jestliže uvedení do původního stavu není možné a účelné, může orgán ochrany přírody uložit povinnému, aby provedl přiměřená náhradní opatření k nápravě. Jejich účelem je kompenzovat, byť jen zčásti, následky nedovoleného jednání.
- Uložením povinnosti uvedení do původního stavu či náhradního opatření není dotčena povinnost náhrady škody podle jiných předpisů ani možnost postihu za přestupek nebo protiprávní jednání či trestný čin.

Trestání - Sankce (§ 87 - § 88)

- Přestupky –

Odebrání nedovoleně držených jedinců zvláště chráněných druhů (§ 89)

- Orgán ochrany přírody může nedovoleně držené jedince zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů a ptáků odebrat. Odebrat může i jedince zvláště chráněných rostlin a živočichů nebo rostlin a živočichů chráněných podle mezinárodních úmluv, pokud držitel takového jedince neprokáže jeho původ podle § 54 odst. 1 nebo je-li obchod s nimi omezen nebo zakázán podle mezinárodních úmluv.
- Vlastníkem odebrané věci se stává stát

CITES

Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora)

- Účel- regulace mezinárodního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin.

- Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy)
- +
- nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi

Náhrada škod způsobených zvláště chráněnými živočichy

-Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy

- a) bobr evropský (*Castor fiber* L.),
- b) vydra říční (*Lutra lutra* L.),
- c) los evropský (*Alces alces* L.),
- d) medvěd hnědý (*Ursus arctos* L.),
- e) rys ostrovid (*Lynx lynx* L.),
- f) vlk (*Canis lupus* L.).

§ 5 odst. 1 - Nahrazuje se jen škoda prokazatelně způsobená na území České republiky vybraným živočichem, jsou-li splněny podmínky stanovené tímto zákonem a jen v případech, že vybraný živočich byl v době, kdy ke škodě došlo, živočichem zvláště chráněným podle zvláštního právního předpisu ≠ kormorán

- Škoda na životě nebo zdraví fyzické osoby anebo na majetku
- Škodu hradí stát